

Riikka Halme-Berneking

9 Fayette Street, Staunton, VA 24401, USA

Sähköposti: riikka.halme(at)felm.org

puh. +358-50-3253791; +1-540-2556869

Mukankan lentokentällä

Lubangossa 28.4.2018

**ja välillä Johannesburg-
Washington D.C. 29.4.**

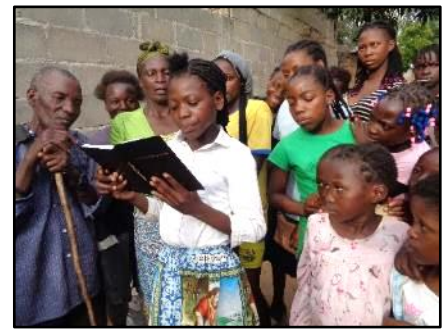
Rakkaat ystävät,

Heräsin tänään kirjaimellisesti kukonlaulun aikaan Mapundan kaupunginosassa, missä majailin kaksi viikkoa lähettitoverieni Eeva-Liisa ja Rauno Rantasuomelan kodissa heidän lähdettyään kotimaanjaksolleen. Katolilainen pappi Tyipa toi minut lentokentälle ja nauroi hyväntahtoisesti, kun pyysin häntä pysähtymään ottaakseni kuvia rakkaista tienvarsien kukista.

Umbundun- ja njanekankielisiä Raamatun tekstejä ”uunista ulos”

Vihdoin saamme nauttia Angolan Pipliaseurassa käännöstyön konkreettisista hedelmistä: 24.11.2017 julkistettiin umbundunkielinen Uusi Testamentti ja 19.4.2018 ensimmäiset neljä Raamatun kirjaa (1. Mooseksen kirja, Matteuksen ja Markuksen evankeliumit sekä Filippiäiskirje) njanekan kielellä. Marraskuinen juhla järjestettiin Huambon kaupungissa, ja viime viikon juhla Lubangon kaupungissa. Huippuhetki minulle oli molemmissa tilanteissa se, kun nuoret ihmiset lukivat tekstejä omalla äidinkielellään. Njanekankielisen kirjakokoelman julkistamistilaisuus oli suuri kielen kehityksen ja kulttuuri-identiteetin vahvistumisen juhla. Monessa puheenvuorossa todettiin: ”Tämä ei ole voitto vain kirkolle ja Kristukselle, tämä on voitto myös kulttuurille ja kielellemme.” Raamattu yhdistää ihmisiä yli rajojen: juhlassa puhui niin katolisen kirkon vikaari kuin evankelisten kirkkojen pastoreita, valtion paikallishallinnon sekä njaneka-kulttuurijärjestön edustajia. Mandume-yliopiston juhlasalista raportoivat Angolan kansallinen televisio ja radio sekä useat paikalliskanavat. Suuri kiitos tuesta!

Perhettä koolla Namibiasta, Angolasta, Brasiliasta, Yhdysvalloista ja Hollannista

Tammikuun puolivälissä kokoontui Lubangon ISTEliin ParaText 8 -kurssille eri Pipliaseurojen ja Yhtyneitten Raamattuseurojen palveluksessa olevia raamatunkääntäjiä (30) sekä kouluttajia (6). Mieheni Steve Berneking oli viikon mittaisen kurssin vastaava opettaja, ja me muut avustimme kymmenen raamatunkäännöshankkeen siirtämisessä ParaText 7:sta uudempaan, entistä ehompaan versioon numero 8. Kurssi oli kaksikielinen (portugali ja englanti), ja nautimme perheyhteydestä muun muassa laulamalla kaulakkain ambolaisten kääntäjien johdolla kwanjamaksi *Tala oshiwa na shawapala, omunhu namumwaina, eshi ve nombili*, ”Miten kaunista on, kun sisarukset elävät sovussa!” Steve oli mukana myös toisella kurssiviikolla, jolloin pidimme kolmivuotisen kääntäjäkoulutuksen loppukokeet ja viritimme Raamatun tekstien ja oman musiikkiperinteen vuoropuhelua Sakari Löytyn johdolla.

Voin olla yhtäaikaa kristitty ja nkumbi

Nkumbi-laulaja Lúcia Tyakula, luterilainen kristitty ja maatalon emäntä Kankondasta, lauloi ja rummutti Raamatun tekstejä perinteisin nkumbimelodioin ja -rytmein suoraan raamatunkääntäjien sydämiin. Oli huikeaa aistia työtovereitten liittyvän koko olemuksellaan *meme* Lúcian lauluun. Eri angolalaisista kulttuureista tulleiden kääntäjien musiikillinen äidinkieli on hyvin samankaltaista kuin *meme* Lúcian, mutta suurin osa paikalla olleista 21 raamattutyöläisestä ei ollut käyttänyt kristittyinä omaa musiikillista äidinkieltään. Se on näet katsottu pakanalliseksi ja ollut kiellettyä lähes kaikissa kirkollisissa traditioissa. Synkretismin ja epäjumalanpalvonnan pelossa on tullut usein heitettyä lapsi pesuveden mukana. Yhdessä kuunneltiin kääntäjien kurssille tuomia poimintoja omista

traditioistaan. Sakari muistutti meitä siitä, että meillä kaikilla on oikeus kahteen samanaikaiseen identiteettiin: voin olla yhtäaikaan kristitty ja suomalainen tai kristitty ja umbundu, kristitty ja kwanjama. Tässä on kyse sielun syvätasolla vaikuttavasta kulttuurikohtaisesta sydämen ”kielestä”, jolla syvimmit ajatukset ja kokemukset jaetaan.

Suruviesti keskelle työntekijäkokousta

Lähetysseuran eteläisen Afrikan alueen työntekijäkokous pidettiin Botswanan Maunissa upeassa joenrantamaisemassa. Lauantain retkellä kohtasimme mm. elefanteja, seeproja ja kirahveja, kaksi urosleijonaa ja leopardinkin. Lähetysseuran teologinen asiantuntija Kati Kempainen johdatti meitä hengellisten aarteiden ääreen.

Oli meneillään toinen kokouspäivä, kun saimme järkyttävän uutisen Angolan evankelisuterilaisen kirkon talousjohtaja Ester Lipitwa Mwanpandulangen kuolemasta Lubangon sairaalassa. Hän oli kuolinpäivänsä aamuna ollut lähdössä töihin, mutta joutuikin sairaalaan äkillisen heikkouden vallassa, ja sydän sammui myöhään illalla. Esteriä jäi suremaan suuri joukko sukulaisia, ystäviä, ja työtovereita ympäri maailman. Minä ennätin juuri ja juuri hautajaisiin Shangalalaan. Yhdessä oli hyvä itkeä ja muistella rakasta *mana* Esteriä. Piispa Ndawanapon sanoin: ”Seurataan isosiskomme Esterin antamaa esimerkkiä siitä miten rakastaa ja uskoa.”

Rakkain terveisin, Riikka

Kieli-ikkuna

Kwanjaman *omunhu namumwaina* ”sisarukset” on kirjaimellisesti ”ihminen ja hänen äidinpuoleinen sisaruksensa”. Kun matrilineaalisissa kulttuureissa puhutaan äidinpuoleisista sisaruksista - kwanjamaksi *ovamwameme* (minun/meidän äitimme lapsia), *ovamwanyoko* (sinun/teidän äitinne lapsia), tai *ovamwaina* (hänen/heidän äitinsä lapsia) - puhutaan läheisistä siskoista, veljistä ja serkuista. Saman isän lapset - kwanjamaksi *ovamwatate* (minun/meidän isämme lapsia), *ovamwaxo* (sinun/teidän isänne lapsia) tai *ovamwaxe* (hänen/heidän isänsä lapsia) - eivät ole varsinaisesti sukua eivätkä kanssaperillisiä, ellei äiti ole sama. Samasta asiasta puhuivat ngangela- ja nkumbikäntäjät. He selittivät, että tosi sukulaisuus tulee äidin kautta.

Kirkossa käytetään uskonsiskoista ja -veljistä puhuttaessa sanaa, joka ilmaisee että ollaan saman isän lapsia, jos halutaan korostaa oppia Jumalasta Isänä. Jos taas korostetaan perheyhteyttä Jumalan lapsina, käytetään sanoja jotka ilmaisevat oikeaa sukulaisuutta, on se sitten ”saman äidin lapsi” tai *omukwetu*, ”sukulainen, (kirjaimellisesti meikälainen)”. Sanojen syvälle sisimpään vetoava tunnelataus ei useinkaan muutu nopeasti, vaikka sanojen merkitys muuttuisi kulttuurin muuttuessa. Kwanjaman ja umbundun sana *epata* tarkoittaa perhettä, kirjaimellisesti keittiötä, ja perinteisesti nimenomaan äidinpuoleista perhettä ja sukua. Nykyään alkaa yleistyä ydinperheeseenkin viittaaminen tällä yhteyttä tiheällä sanalla. Tällöin isäkin voidaan laskea jälkeläistensä ja vaimonsa *epataan*, perheeseen.

Kuva: Päivi Repo

Riikka Halme-Berneking

Työskentelen Yhtyneitten Raamattuseurojen (UBS) raamatunkäännöskonsulttina Angolassa ja Namibiassa. Mieheni **Steve** kouluttaa kääntäjiä ja konsultteja sekä tuottaa käännöstyön tukimateriaalia.

Rukousaiheita yllä olevien lisäksi:

Angolan Pipliaseuran pääsihteerin Beatriz Hupa ja ohjelmapäällikkö Cláudia Pinto ovat kovien työpaineiden alla.

21 angolalaista kääntäjää valmistautuu heinäkuussa Israeliin suuntautuvaan opintomatkaan. Viisumienhakuprosessi on käynnistynyt.

Toivo. Yhteistyö. Muutos.

Kristillinen sanoma toivosta, uskosta ja lähimmäisenrakkaudesta on ollut työmeidän lähtökohta jo lähes 160 vuotta. Tule mukaan rakentamaan oikeudenmukaista ja inhimillistä maailmaa.

Tue työtämme:

IBAN: FI38 8000 1400 1611 30
BIC: DABAFIHH, viestiksi työntekijän nimi.